

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Szczecinie

LSZ.410.020.01.2018
P/18/060

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Szczecinie
ul. Jacka Odrowąża 1, 71-420 Szczecin
T +48 91 831 39 00, F +48 91 831 39 66
lsz@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/18/060 - Zatrudnianie osób niepełnosprawnych przez administrację publiczną i państwowe osoby prawne.
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Szczecinie
Kontrolerzy	Marcin Stefaniak, doradca techniczny, upoważnienie do kontroli nr LSZ/140/2018 z dnia 24.08.2018 r. Krzysztof Szczepaniak, główny specjalista, upoważnienie do kontroli nr LSZ/136/2018 z dnia 20.08.2018 r. (dowód: akta kontroli str. 2)
Jednostka kontrolowana	Urząd Miejski w Międzyzdrojach ¹ .
Kierownik jednostki kontrolowanej	Leszek Tomasz Dorosz, Burmistrz Międzyzdrojów (dowód: akta kontroli str. 4-7)

Ocena ogólna

II. Ocena kontrolowanej działalności²

W Urzędzie, w latach 2016-2018 (I półrocze), nie stosowano innych form pozyskania zatrudnienia osób niepełnosprawnych niż standardowe działania wymagane przez ustawodawcę przepisami ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o pracownikach samorządowych³.

W Urzędzie nie zainicjowano współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych, nie nawiązano współpracy z uczelniami w celu upowszechnienia wiedzy o możliwości zatrudnienia w Urzędzie, odbycia praktyk bądź stażu przez studentów niepełnosprawnych. Informacje o wolnych stanowiskach pracy nie były zamieszczane na stronach internetowych dedykowanych niepełnosprawnym⁴. Urząd nie korzystał z zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Kamieniu Pomorskim⁵ osób niepełnosprawnych i z możliwości ich zatrudnienia za jego pośrednictwem. Nie podejmował też innych działań zmierzających do zatrudnienia osób niepełnosprawnych i zwiększenia wskaźnika ich zatrudnienia. W rezultacie w ośmiu przeprowadzonych naborach do pracy nie uczestniczyła żadna osoba z niepełnosprawnością, a wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych utrzymywał się w badanym okresie na poziomie 3,2%.

Prawidłowo wyliczono wysokość wymaganych wpłat na Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych⁶ i przekazywano je w terminach określonych w art. 49 ust. 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych⁷.

¹ Dalej: UM lub Urząd.

² Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie

³ Dz. U. z 2018 r. poz. 1260, ze zm. Ustawa zwana dalej „ustawą o pracownikach samorządowych”.

⁴ Na przykład <http://www.niepelnosprawni.pl/>.

⁵ Dalej: PUP.

⁶ Dalej: PFRON.

⁷ Dz. U. z 2018 r. poz. 511, ze zm. Ustawa zwana dalej: ustawą o rehabilitacji.

W Urzędzie w okresie badanym zatrudnionych było dwóch pracowników niepełnosprawnych. Respektowano obowiązujące normy czasu pracy oraz inne uprawnienia określone w art. 15 ust. 1 i 2, art. 17 i art. 19 ust. 1 ustawy o rehabilitacji. Stanowiska pracy nie były dostosowane do ich indywidualnych potrzeb mimo wymogu określonego w art.14 ust. 1 ww. ustawy.

W okresie objętym kontrolą nie planowano i nie wykonywano żadnych działań w celu likwidacji barier architektonicznych w budynku. Rozpoczęto budowę nowej siedziby Urzędu bez barier architektonicznych i przystosowaną do potrzeb osób niepełnosprawnych.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Działania na rzecz zatrudnienia osób niepełnosprawnych

Opis stanu faktycznego

1.1. W okresie objętym kontrolą w UM zatrudnione były na pełnych etatach osoby z orzeczeniem o niepełnosprawności na koniec:

- grudnia 2016 r. dwie osoby, co stanowiło 3,34% ogółu zatrudnionych w przeliczeniu na pełny etat (62 osoby);
- grudnia 2017 r. dwie osoby - 3,23% ogółu zatrudnionych (64);
- czerwca 2018 r. dwie osoby – 3,18% ogółu zatrudnionych (65)⁸.

Jeden pracownik miał orzeczony stopień niepełnosprawności lekki, a drugi umiarkowany.

(dowód: akta kontroli str. 161-161a)

W latach 2016-2018 (I półrocze) nie rozwiązano stosunku pracy z żadnym pracownikiem z orzeczoną niepełnosprawnością oraz nie zatrudniono nowych pracowników niepełnosprawnych.

(dowód: akta kontroli str.153)

W badanym okresie pracownicy z orzeczoną niepełnosprawnością byli zatrudnieni na podstawie umowy o pracę na czas nieokreślony⁹.

(dowód: akta kontroli str. 128-143)

Burmistrz wyjaśnił, że przyczyną utrzymywania się w okresie objętym kontrolą wskaźnika zatrudnienia osób niepełnosprawnych na poziomie niższym niż 6% były bariery architektoniczne oraz że *Ogłoszenia o naborach były kierowane do wszystkich, w tym osób niepełnosprawnych.(...) Zatrudnienie większej liczby osób niepełnosprawnych (z niepełnosprawnością ruchową) wymagałoby dostosowania infrastruktury budynku i pomieszczeń. Siedziba Urzędu to w przeszłości budynek mieszkalny a więc pomieszczenia nie są dostosowane do wymogów BHP (...).*

(dowód: akta kontroli str. 158)

Z informacji Powiatowego Urzędu Pracy w Kamieniu Pomorskim¹⁰ wynikało, że liczba zarejestrowanych niepełnosprawnych z terenu powiatu kamieńskiego poszukujących pracy wynosiła według stanu na 31 grudnia 2015 r. – 137, 2016 r. – 131, 2017 r. - 153 i na 30 czerwca 2018 r. – 139.

(dowód: akta kontroli str. 274-275)

1.2. UM nie współpracował z organizacjami działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych, w celu upowszechnienia wiedzy dotyczącej możliwości ubiegania się o pracę w jednostce. Nie współpracował z uczelniami w zakresie upowszechniania wiedzy wśród studentów o możliwości zatrudnienia w jednostce

⁸ Na koniec: stycznia 2018 r. dwie osoby - 3,23% ogółu zatrudnionych (64); lutego 2018 r. dwie osoby – 3,18% ogółu zatrudnionych (65); marca 2018 r. dwie osoby - 3,18% ogółu zatrudnionych (65); kwietnia 2018 r. dwie osoby stanowiące 3,18% ogółu zatrudnionych (65); maja 2018 r. dwie osoby - 3,18% ogółu zatrudnionych (65).

⁹ Kasjer i inspektor ds. obrony cywilnej.

¹⁰ Dalej: PUP.

Nie współpracował z PUP w zakresie zatrudnienia osób niepełnosprawnych oraz nie organizował staży dla osób niepełnosprawnych.

(akta kontroli str.111)

Burmistrz wyjaśnił: (...) w każdym ogłoszeniu o naborze na wolne stanowisko urzędnicze, Urząd umieszcza informację o możliwości ubiegania się o stanowisko przez osoby niepełnosprawne., jednocześnie w informacji zaznacza się, że istnieją w naszym budynku bariery architektoniczne uniemożliwiające poruszanie się osobom niepełnosprawnym na wózkach.(...) Urząd współpracuje z Powiatowym Urzędem Pracy, w zakresie zatrudniania osób bezrobotnych.(...) Obecnie, najczęściej organizujemy staże dla bezrobotnych osób na zasadach określonych w art. 53 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy¹¹. We wnioskach o zawarcie umowy na organizację stażu nie wskazujemy na możliwość jego odbycia przez osoby niepełnosprawne, gdyż wzór wniosku nie zawiera takiej rubryki a dodatkowo, we wzorze jest napisane, że „nie należy modyfikować i usuwać elementów tego wniosku”. Należy zaznaczyć, że gdyby taką osobę do naszego Urzędu skierowano, na pewno zostałaby zatrudniona.

(dowód: akta kontroli str.111,153)

1.3. Pracownik zajmujący się rekrutacją nie uczestniczył w żadnym szkoleniu, które dotyczyłoby zatrudniania osób niepełnosprawnych. Burmistrz wyjaśnił: *Pracownicy Urzędu odpowiedzialni za rekrutację i sprawy kadrowe uczestniczą w szeregu szkoleniach w zakresie spraw kadrowych, w czasie niektórych z tych szkoleń były omawiane zagadnienia związane z zatrudnianiem osób niepełnosprawnych. (...) Nie otrzymaliśmy propozycji uczestnictwa w szkoleniach dotyczących zatrudniania osób niepełnosprawnych (...).*

(akta kontroli str.153,156,159)

1.4. Według oświadczenia Burmistrza osoby przyjmowane do pracy w Urzędzie były informowane o tym, że mają obowiązek przekazania pracodawcy informacji o posiadanej niepełnosprawności na druku ZUS ZUA oraz przedłożenia orzeczenia o stopniu niepełnosprawności.

(dowód: akta kontroli str.156)

1.5. UM w 2016 r. dokonał wpłat na PFRON w kwocie 33 436 zł, a w 2017 r. w kwocie 34 794 zł. W poszczególnych miesiącach pierwszej połowy 2018 roku dokonał następujących płatności: styczeń - 2 963 zł, luty - 2 963 zł, marzec - 3 067 zł, kwiecień - 3 255 zł, maj - 3 255 zł, czerwiec - 3 255 zł. Wszystkie zobowiązania zostały uregulowane w terminie określonym w art. 49 ust. 2 ustawy o rehabilitacji.

(dowód: akta kontroli str. 161b-161d)

1.6. Badania prawidłowości naliczania wpłat na PFRON na próbie obejmującej 2016 r. i 2017 r. (za wrzesień, październik i listopad) oraz I połowę 2018 r. (za grudzień 2017 r. oraz za styczeń, luty, marzec, kwiecień i maj 2018 r.) wykazały, że zobowiązania naliczane były zgodnie z zasadami określonymi w art. 21 ust. 1 ustawy o rehabilitacji.

(dowód: akta kontroli str. 161b-161d)

1.7. W okresie objętym kontrolą kontrahenci UM sprzedający produkcję lub usługi, z wyłączeniem handlu, spełniający warunki określone w art. 22 ust. 1 ustawy o rehabilitacji nie przekazywali do Urzędu informacji o kwocie obniżenia wpłaty na PFRON, o których mowa w art. 22 ust. 10 tej ustawy. UM nie dokonywał wpłat na PFRON w obniżonej wysokości.

(dowód: akta kontroli str. 163)

1.8. W Urzędzie procedura naboru opisana była w Regulaminie naboru na wolne stanowiska urzędnicze, w tym na kierownicze stanowiska urzędnicze w Urzędzie oraz na wolne stanowiska kierowników jednostek organizacyjnych gminy

¹¹ Dz.U. z 2018.r. poz. 1265.

Międzyzdroje¹². W § 9 regulaminu wskazano, że pracownik ds. kadr przygotowuje projekty ogłoszeń na wolne stanowisko urzędnicze lub kierownicze stanowisko urzędnicze zgodnie z art. 13 ust. 2 ustawy o pracownikach samorządowych. Wzór protokołu z przeprowadzonego naboru na wolne stanowisko urzędnicze zawiera informację zgodną z ww. przepisem.

W okresie objętym kontrola Urząd przeprowadził osiem naborów. We wszystkich ogłoszeniach o konkursach zostały zawarte informacje o niższym niż 6% wskaźniku zatrudnienia osób niepełnosprawnych UM oraz informacje o warunkach pracy na stanowisku z adnotacją *Budynek Urzędu Miejskiego z podjazdem dla wózków inwalidzkich, wewnątrz budynku brak windy, ograniczona możliwość poruszania się osób na wózkach inwalidzkich*. Publikowane ogłoszenia o naborach spełniały wymagania art. 13. ustawy o pracownikach samorządowych.

(dowód: akta kontroli str. 96-108, 156)

Urząd ogłoszenia o naborach zamieszczał na tablicy ogłoszeń znajdującej się w siedzibie Urzędu oraz na stronie BIP. Tablica była dostosowana dla potrzeb osób niedowidzących, nie posiadała jednak funkcjonalności audiodeskrypcji tekstu. W przypadku rekrutacji pracowników o wyspecjalizowanej wiedzy ogłoszenia zamieszczano w mediach.

(dowód: akta kontroli str.153)

Do naborów ogłoszonych przez Urząd w okresie objętym kontrolą nie aplikowali kandydaci posiadający orzeczenie o niepełnosprawności.

(dowód: akta kontroli str. 90, 153)

Wzór protokołu z przeprowadzonego naboru został określony w regulaminie naboru i spełnia wymagania określone w art. 14 ustawy o pracownikach samorządowych.

(akta kontroli, str.90-108)

1.9. W badanym okresie Urząd nie korzystał ze środków programu PFRON *Stabilne zatrudnienie – osoby niepełnosprawne w administracji i służbie publicznej*.

(dowód: akta kontroli str. 165)

1.10. W okresie objętym kontrolą nie poniesiono żadnych wydatków na adaptację pomieszczeń Urzędu dla potrzeb osób niepełnosprawnych, ani na wyposażenie stanowisk pracy. Skarbnik Gminy wyjaśniła: (...) *ostatnie wydatki związane z przystosowaniem budynku Urzędu dla osób niepełnosprawnych były zrealizowane w roku 2014 na łączną kwotę 15 840 zł, z czego 9840 zł na wykonanie pochylni przeznaczonej dla osób niepełnosprawnych, 6000 zł na remont WC i przystosowanie o urzędzenia dla osób niepełnosprawnych*.

(dowód: akta kontroli str. 167,181)

W latach 2016 – 2018 (do 30 czerwca) Urząd nie korzystał z instrumentów określonych w art. 26 i 26e ustawy o zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

(dowód: akta kontroli str. 165)

1.11. W badanym okresie kierownictwo UM nie podejmowało decyzji dotyczących pracowników niepełnosprawnych w zakresie prawa pracy, tj. nie rozwiązywano i nie zawierano nowych umów o pracę.

(dowód: akta kontroli, str.153)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Uwagi dotyczące
badanej działalności

Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę na niewystarczające działania Urzędu w pozyskaniu zatrudnienia osób niepełnosprawnych. W ostatnich trzech latach Urząd nie prowadził z własnej inicjatywy żadnych działań wykraczających poza standardowe działania wymagane przepisami ustawy o pracownikach

¹² Dalej: regulamin naboru.

samorządowych. Zdaniem NIK powodowało to, że osoby niepełnosprawne nie brały udziału w żadnym z ogłoszonych przez Urząd naborów, a wskaźnik zatrudnienia nie zmieniał się i wynosił 3,2%. Przeciwdziałaniu takim tendencjom miała służyć ratyfikowana 6 września 2012 r. *Konwencja o prawach osób niepełnosprawnych*¹³, w której w art. 27 ust. 1 Polska uznała prawo osób niepełnosprawnych do pracy, na zasadach równości z innymi osobami oraz zobowiązała się do zagwarantowania i popierania realizacji ich prawa do pracy między innymi poprzez popieranie zatrudniania osób niepełnosprawnych w sektorze publicznym oraz zdobywania przez nich doświadczenia zawodowego. Podobnie Sejm RP wezwał w § 1 pkt 6 Karty praw osób niepełnosprawnych¹⁴ Rząd RP do podjęcia działań ukierunkowanych na urzeczywistnienie praw osób niepełnosprawnych, m.in. do pracy na otwartym rynku pracy zgodnie z kwalifikacjami, wykształceniem i możliwościami.

Ocena cząstkowa

W latach 2016-2018 (I półrocze) Urząd nie podejmował działań zmierzających do zatrudnienia osób niepełnosprawnych i zwiększenia wskaźnika ich zatrudnienia. W UM nie zainicjowano współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych, nie nawiązano współpracy z uczelniami w celu upowszechnienia wiedzy o możliwości zatrudnienia w Urzędzie, odbycia praktyk bądź stażu przez studentów niepełnosprawnych. Informacje o wolnych stanowiskach pracy nie były zamieszczane na stronach internetowych dedykowanych niepełnosprawnym. Zatrudniając nowych pracowników nie korzystano z zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Kamieniu Pomorskim¹⁵ osób niepełnosprawnych i z możliwości ich zatrudnienia za jego pośrednictwem. W rezultacie w ośmiu przeprowadzonych naborach do pracy nie uczestniczyła żadna osoba z niepełnosprawnością, a wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych utrzymywał się w badanym okresie na poziomie 3,2 %. UM rzetelnie i w odpowiedniej wysokości dokonywał wpłaty na PFRON z powodu niższego niż 6% wskaźnika zatrudnienia osób niepełnosprawnych.

2. Przestrzeganie praw pracowników niepełnosprawnych

Opis stanu faktycznego

2.1. Z protokołu kontroli przeprowadzonej równolegle przez Państwową Inspekcję Pracy Okręgowy Inspektorat Pracy w Szczecinie¹⁶ – w porozumieniu z NIK – dotyczącej przestrzegania przez pracodawcę przepisów w zakresie uprawnień osób niepełnosprawnych oraz spełniania warunków dotyczących przystosowania stanowisk pracy do potrzeb tych osób wynika m.in., że:

- w Urzędzie zatrudnionych było dwóch pracowników legitymujących się orzeczeniami o niepełnosprawności w stopniu umiarkowanym i lekkim,
- pracownik z umiarkowaną niepełnosprawnością świadczył pracę w wymiarze 35 tygodniowo oraz nie stwierdzono przekroczenia normy dobowej pracy 7 godzin,
- pracownik z lekką niepełnosprawnością świadczył pracę w systemie równoważnym (posiadał zgodę lekarza na taką formę pracy) i nie stwierdzono zatrudniania go powyżej 40 godzin tygodniowo,
- nie stwierdzono zatrudniania pracowników niepełnosprawnych w godzinach nadliczbowych oraz porze nocnej.

(dowód: akta kontroli str. 172)

Pracownikom z orzeczonymi niepełnosprawnościami zatrudnionymi w UM zagwarantowano w regulaminie pracy dodatkową 15 minutową przerwę.

(dowód: akta kontroli str. 145-151,172)

¹³ Konwencja o prawach osób niepełnosprawnych sporządzona w Nowym Jorku z dnia 13 grudnia 2006 r. (Dz. U. z 2012 r., poz. 1169).

¹⁴ Uchwała Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 1 sierpnia 1997 r. Karta Praw Osób Niepełnosprawnych (M. P. Nr 50, poz. 475), zwana dalej „Kartą praw osób niepełnosprawnych”

¹⁵ Dalej „PUP”.

¹⁶ Dalej: PIP.

Inspektor PIP skontrolował karty urlopowe obu pracowników niepełnosprawnych i ustalił, że prawidłowo określono im wymiary urlopów wypoczynkowych. Pracownikowi z umiarkowaną niepełnosprawnością naliczono należny mu urlop dodatkowy. Pracownicy wykorzystywali urlopy w częściach przy założeniu, że co najmniej jedna część wypoczynku trwała, co najmniej 14 dni kalendarzowych. Urlopy zaległe za dany rok były wykorzystywane do końca września roku następnego. (dowód: akta kontroli str.173)

W kontrolowanym okresie pracownik niepełnosprawny w stopniu umiarkowanym nie korzystał ze zwolnień od pracy z zachowaniem prawa do wynagrodzenia w celu udziału w turnusie rehabilitacyjnym. (dowód: akta kontroli str.172)

2.2. Z protokołu kontroli PIP wynika, że pracownicy niepełnosprawni zatrudnieni byli w Urzędzie na stanowisku kasjera oraz inspektora ds. zarządzania kryzysowego, spraw obronnych i obrony cywilnej.

Przepisy § 72 ust. 1, § 73 ust. 1, § 74, § 75 ust. 2 i 3 oraz § 147 ust. 1 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie¹⁷ stanowią m.in., że pomieszczenia w budynkach publicznych powinny mieć zapewnioną wentylację naturalną lub wymuszoną, ich wysokość powinna mieć co najmniej 250 cm, a szerokość drzwi 90 cm, powinny być pozbawione progów i uskoków oraz nie mogła być usytuowane poniżej otaczającego terenu.

Stanowisko pracy kasjera zlokalizowano w budynku UM w pomieszczeniu na parterze. Wejście do pomieszczenia możliwe było po pokonaniu progu o wysokości 21 cm. Wysokość pomieszczenia wynosiła od 201 cm w miejscu podwyższonym oraz 221 cm w pozostałej części pomieszczenia, ze względu na znajdujący się w nim uskok. W pomieszczeniu nie było wentylacji. Organizując stanowisko pracodawca wystąpił do lekarza medycyny pracy o opinię w zakresie przystosowania stanowiska kasjera. Zalecenie lekarskie wskazywało na podjęcie działań organizacyjnych związanych z rozmieszczeniem narzędzi pracy na stanowisku. W ocenie Inspektora PIP wypełnienie wymogu określonego w opinii nie wymagało podjęcia działań technicznych.

Stanowisko pracy inspektora ds. zarządzania kryzysowego, spraw obronnych i obrony cywilnej zorganizowano w pomieszczeniu biurowym¹⁸ znajdującym się w przyziemiu budynku około 80 cm poniżej poziomu terenu. Wysokość pomieszczenia wynosiła 237 cm. Wejście do pomieszczenia prowadziło po czterostopniowych schodach. W przejściach pomiędzy pomieszczeniami w przyziemiu budynku znajdowały się obniżone do wysokości 160 – 166 cm nadproża oraz występowały progi.

(dowód: akta kontroli str. 173-174)

2.3. Inspektor PIP ustalił, że UM nie przystosowywał stanowisk pracy obu zatrudnionych pracowników niepełnosprawnych do potrzeb w zależności od stopnia ich niepełnosprawności. (dowód: akta kontroli str.174)

2.4. W okresie objętym kontrolą komórka organizacyjna właściwa ds. kontroli wewnętrznej UM nie prowadziła kontroli dotyczącej przestrzegania praw oraz warunków pracy pracowników niepełnosprawnych. Tematyka nie była także przedmiotem badania audytora wewnętrznego.

(dowód akta kontroli str.153)

¹⁷ Dz. U. z 2015 r. poz. 1422, ze zm., zwane dalej: rozp. 2002 r.

¹⁸ Pracownik miał dostęp również do pomieszczenia magazynowego, warsztatu podręcznego, pokoju wypoczynku i pomieszczenia higienicznosanitarnego znajdującego się obok pomieszczenia biurowego w przyziemiu budynku.

2.5. W okresie objętym kontrolą UM nie był kontrolowany przez Państwową Inspekcję Pracy w zakresie przestrzegania praw oraz warunków pracy pracowników niepełnosprawnych

(dowód akta kontroli str.153)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Urząd nie dostosował stanowisk pracy dwóch osób niepełnosprawnych do ich indywidualnych potrzeb, co było niezgodne z przepisami art.14 ust. 1 ustawy o rehabilitacji oraz norm określonych w § 72 ust. 1, § 73 ust. 1, § 74, § 75 ust.2-3 i § 147 ust. 1 rozp. 2002 r.

(dowód: akta kontroli str.173-174, 112-127)

PIP w nakazie z dnia 19.09 2018 r. zobowiązał Urząd w terminie do 31.12.2018 r. m.in. do:

- zapewnienia pracownikowi, wykonującemu pracę na stanowisku kasjera, pomieszczenia pracy spełniającego normy w zakresie wysokości pomieszczenia oraz wentylacji,
- zapewnienia pracownikowi, wykonującemu obowiązki inspektora ds. zarządzania kryzysowego, spraw obronnych i obrony cywilnej, pomieszczenia stałej pracy spełniającego wymagania w zakresie wysokości pomieszczenia oraz w zakresie lokalizacji względem otaczającego terenu.

(dowód: akta kontroli str. 176j-176k)

PIP w wystąpieniu pokontrolnym z dnia 19.09 2018 r. zobowiązał też Urząd do korzystania z uprawnień służby medycyny pracy w zakresie poradnictwa przy organizowaniu stanowisk pracy dla osób niepełnosprawnych.

(dowód: akta kontroli str.176m-176n)

Ocena częściowa

Stanowiska pracy pracowników niepełnosprawnych nie były w pełni przystosowane do ich indywidualnych potrzeb. Urząd przestrzegał prawa zatrudnionych pracowników niepełnosprawnych w zakresie skróconego czasu pracy, dodatkowej 15 minutowej przerwy i dodatkowego płatnego urlopu.

3. Działania w zakresie dostosowania budynku – miejsca wykonywania pracy – do potrzeb osób niepełnosprawnych

Opis stanu
faktycznego

3.1. Oględziny budynku Urzędu stanowiącego jego siedzibę¹⁹ wykazały, że dostęp osobom niepełnosprawnym do budynku zapewniono od strony wejścia zachodniego, gdzie zainstalowano pochylnię prowadzącą do drzwi wejściowych. Położenie drzwi wejściowych od strony zachodniej oraz kształt i wymiary pomieszczeń wejściowych umożliwiały dogodny dostęp osobom niepełnosprawnym do czterech pomieszczeń na parterze budynku, tj. do sali konferencyjnej, do pokoju nr 6 (Wydział Spraw Obywatelskich), nr 5 (Urząd Stanu Cywilnego) oraz do toalety dla osób niepełnosprawnych. Pozostałe pomieszczenia na parterze były niedostępne z powodu zróżnicowanego poziomu podłóg i braku przystosowania ich do ruchu osób niepełnosprawnych.

Realizacja wymogów określonych w przepisach rozp. 2002 r. przedstawiał się następująco:

- na parkingu wyodrębniono i oznakowano miejsce dla osób niepełnosprawnych, którego wymiary były mniejsze od wymaganych (§ 21 rozp. 2002 r.),
- do wejść od frontu budynku doprowadzono utwardzone dojścia o szerokości minimalnej 1,5 m, natomiast dojście do wejścia prowadzącego na stanowisko Obrony Cywilnej miało mniejszą szerokość niż wymagana (§ 16 rozp. 2002 r.),

¹⁹ Wybudowanego przed II wojną światową.

- położenie drzwi wejściowych od wschodniej strony budynku nie odpowiadało wymogom określonym w § 61 ust. 1 rozp. 2002 r. i nie zapewniało osobom niepełnosprawnym dogodnych warunków ruchu, a istniejąca pochylnia do podestu wejściowego przed drzwiami wejściowymi budynku nie posiadała spocznika o wymaganych wymiarach,
- drzwi wewnętrzne w budynku do ośmiu pomieszczeń nie posiadały wymaganej przepisami § 75 ust. 2 rozp. 2002 r. szerokości 90 cm²⁰,
- pomieszczenie kasy nie spełniało wymogu § 72 ust. 1 rozp. 2002 r. w zakresie wysokości²¹,
- wbrew wymogom określonym w § 75 ust. 3 rozp. 2002 r. drzwi wejściowe do pomieszczeń biurowych nr 13,15, 16 i 18 oraz pomieszczenia kasy posiadały progi.

(dowód: akta kontroli str. 112-127)

Burmistrz wyjaśnił: *W 2011 roku została powołana Spółka z o. o. „Nowe Centrum”, której celem jest min. wybudowanie ratusza miejskiego. Po przekazaniu aportem gruntów gminnych, w latach 2016-2018 wykonano projekt budowy ratusza za kwotę ok. 300 000 zł netto, przeprowadzono niwelację i przygotowanie gruntu za kwotę ok. 100 000 zł netto oraz wykonano palowanie terenu pod budowę za kwotę ok. 600 000 zł netto.*

Tak, więc w latach 2016 -2018 wydatkowano ok. 1 mln zł netto na inwestycję, która spełniać będzie wszystkie kryteria dla osób niepełnosprawnych. W przyszłym ratuszu mieścić się będzie Urząd Miejski, Ośrodek Pomocy Społecznej, Miejska Biblioteka Publiczna, Miejskie Towarzystwo Budownictwa Społecznego oraz Świetlica Środowiskowa. Obecnie te instytucje działają w budynkach z licznymi barierami dla osób niepełnosprawnych. (...)

Osoby na wózkach inwalidzkich i inne osoby niepełnosprawne, mające do załatwienia sprawy w Urzędzie, obsługiwane są przez pracowników merytorycznych, którzy przychodzą do nich na sygnał pracownika z dyżurki Urzędu. System ten funkcjonuje dobrze, co potwierdza brak uwag i skarg ze strony osób niepełnosprawnych.

(dowód akta kontroli str.179)

3.2. W budynku Urzędu nie zainstalowano dźwigów osobowych ani żadnych urządzeń technicznych przeznaczonych do korzystania przez osoby niepełnosprawne.

(dowód: akta kontroli str. 112-127)

3.3. W planach finansowych Urzędu, w poszczególnych latach objętych kontrolą, nie uwzględniano wydatków związanych z likwidacją barier istniejących w użytkowanym budynku Urzędu.

(dowód: akta kontroli str.167,179)

W badanym okresie nie opracowano harmonogramu prac, które powinny być wykonane, aby budynek Urzędu był dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych. Burmistrz wyjaśnił, że w 2016 r. Gmina Międzyzdroje zdecydowała o wybudowaniu nowego budynku na siedzibę Urzędu, zakończono wszystkie etapy związane z przygotowaniem dokumentacji oraz wybrano w przetargu wykonawcę tej inwestycji w pierwszym etapie (tzw. palowanie terenu). Wybrano również wykonawcę na wykonanie stanu surowego zamkniętego inwestycji (drugi etap) i po podpisaniu umowy, prace budowlane mają rozpocząć się jeszcze w tym roku.

(dowód: akta kontroli str. 179)

3.4. W latach 2016 – 2018 nie ponoszono żadnych wydatków na dostosowanie budynku lub pomieszczeń do potrzeb osób niepełnosprawnych.

²⁰ 78 cm miały drzwi do pomieszczenia kasy, 80 cm do pomieszczeń biurowych nr 11, 12, 13, 14a, 16 oraz do toalet ogólnodostępnych oraz 70 cm do toalety przystosowanej do potrzeb osób niepełnosprawnych.

²¹ Wysokość pomieszczenia kasy wynosił od poziomu podłogi do sufitu 2,21 m a w obszarze podestu od jego powierzchni do sufitu 2,02 m.

(dowód: akta kontroli str. 167)

3.5. W okresie objętym kontrolą kierownictwo jednostki nie zajmowało się problematyką dostosowania użytkowanego obecnie budynku Urzędu do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Burmistrz wyjaśnił: *Urząd funkcjonuje w budynku sprzed II wojny światowej. W roku 1993 dobudowano skrzydło do starego budynku. Głównym celem rozbudowy była lokalizacja w Urzędzie Miejskim, Urzędu Stanu Cywilnego i sali konferencyjnej. Utworzono również parking przy Urzędzie dla interesantów, w tym dwa stanowiska dla pojazdów z osobami niepełnosprawnymi. W 2013 roku przeniesiono kasę Urzędu z I pietra budynku do wyremontowanego pomieszczenia na parterze, w pobliżu drzwi wejściowych do Urzędu, z myślą o osobach starszych i niepełnosprawnych. W roku 2014 wykonano pochylnię dla osób niepełnosprawnych za kwotę 9 840 zł oraz dokonano remontu WC z przystosowaniem dla osób niepełnosprawnych za kwotę 6 000 zł. W tym samym roku wykonano podjazd dla wózków inwalidzkich do drzwi wejściowych Urzędu.*

(dowód: akta kontroli str. 181)

3.6. W okresie objętym kontrolą nie współpracowano w zakresie dostosowania budynku lub miejsca pracy do potrzeb osób niepełnosprawnych z organizacjami i stowarzyszeniami działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych. Burmistrz wyjaśnił: *(...) osoba niepełnosprawna w stopniu umiarkowanym, zatrudniona na stanowisku kasjera, jest pracownikiem w Urzędzie od 2006 r. a jego stanowisko było przygotowane we współpracy z PFRON. Urząd wystąpił wtedy z wnioskiem o przyznanie pomocy finansowej w ramach programu pn. „Osoby niepełnosprawne w służbie publicznej” z 2005 r.*

(dowód: akta kontroli str. 165)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono nieprawidłowość:

Wejście do budynku i pomieszczenia ze stanowiskami dla niepełnosprawnych w nim się znajdujące nie spełniały wymogów określonych w § 16, § 61 ust. 1, § 75 ust. 1, 2 i 3 rozp. 2002 r. i nie były przystosowane dla osób niepełnosprawnych, co opisano szczegółowo wcześniej w pkt. 3.1 niniejszego wystąpienia.

(dowód: akta kontroli str. 112-127)

Burmistrz Międzyzdrojów wyjaśnił: *W 2011 roku została powołana Spółka z o. o. „Nowe Centrum”, której celem jest m.in. wybudowanie ratusza miejskiego. (...) Skoro Spółka, mając decyzję pozwolenia na budowę i po trzech przetargach wyłoniła wykonawcę (obecnie trwają rozmowy dotyczące podpisania umowy), to niegospodarnością byłby kapitalny remont budynku Urzędu i ponoszenie wydatków na likwidację barier dla osób niepełnosprawnych.*

(dowód: akta kontroli str. 179)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

Najwyższa Izba Kontroli stwierdziła, że budynek będący siedzibą UM nie jest w pełni dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych, a kierownictwo Urzędu poczyniło - przed okresem objętym kontrolą - niezbędne działania w celu zapewnienia minimum funkcjonalności umożliwiającej obsługę osób niepełnosprawnych. Zgodnie z § 3 pkt 6 rozp. z 2002 r. budynek ten stanowi budynek użyteczności publicznej. W § 1 pkt 8 Karty praw osób niepełnosprawnych Sejm RP wezwał Rząd RP do podjęcia działań w celu urzeczywistnienia praw osób niepełnosprawnych do życia w środowisku wolnym od barier funkcjonalnych, w tym m. in. dostępu do urzędów i obiektów użyteczności publicznej.

(dowód: akta kontroli str.112-127,179,181)

Budynek użytkowany przez Urząd nie był w pełni dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych. W budynku występują bariery architektoniczne ograniczające niepełnosprawnym dostęp do niektórych pomieszczeń, a w okresie objętym kontrolą nie wykonano żadnych prac, które doprowadziłyby do ich likwidacji. Wobec ograniczeń technicznych dotychczasowej siedziby, władze gminy podjęły decyzję o budowie nowej siedziby magistratu bez barier architektonicznych, który ma być w pełni przystosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych.

IV. Uwagi i wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli²², wnosi o:

1. Realizację zaleceń wydanych przez Państwową Inspekcję Pracy po kontroli przestrzegania przez Urząd przepisów w zakresie uprawnień osób niepełnosprawnych oraz spełniania warunków dotyczących przystosowania stanowisk pracy do potrzeb tych osób.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ust.1 i 2 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Szczecinie.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosku

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 30 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosku oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Szczecin, dnia 21 listopada 2018 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Szczecinie

Dyrektor

Kontroler
Marcin Stefaniak
doradca techniczny

²² Dz. U. z 2017 r., poz. 524 ze zm.